

Boekbespreking

J. A. Burggraaff

Informatie, Communicatie en Verantwoording, 129 blz.

Een eeuw in balans, 231 blz.

De balans opgemaakt, 497 blz.

Uitgegeven door Moret & Limperg

Ter gelegenheid van haar eeuwfeest heeft de Moret & Limperg-groep een drietal publicaties het licht doen zien, tezamen 857 pagina's beslaande. Een adequate bespreking van deze werken, waarin kennis, kunde, ervaring, relatiekring en geschiedenis elk op eigen wijze hebben bijgedragen, stelt Uw recensent voor een bijkans onmogelijke opgave.

Informatie, Communicatie en Verantwoording bevat het verslag, voorzover in woorden te vangen, van het Symphonium dat ML ter viering van haar eeuwfeest belegde. Afgewisseld door muzikale onderbrekingen kon het publiek, waaronder vele prominente gasten, luisteren naar uiteenzettingen van gezaghebbende sprekers uit binnen- en buitenland. Hun uitingen waren niet zelden prikkelend tot tegenspraak, of althans tot nadenken. Om enkele voorbeelden te noemen:

John C. Burton: If accountability auditing is to provide significant professional discipline for both the public and private sectors, it must develop substantially beyond its current state. To do this, it must find a way to attract a much broader range of people into the auditing function . . .

R. C. Spinosa Cattela: Accountants zullen in de toekomst met veel meer mensen in een organisatie moeten kunnen communiceren. Dat zal dan ook kunnen wanneer ook zij leren omgaan met de multi-functionele in netwerken geïntegreerde communicatiemiddelen.

W. A. J. Bogers: Naar mijn stellige overtuiging geldt dit afleggen van verantwoording (d.i. de informatie van de accountant JAB) uitsluitend voor de financieel-economische aspecten van organisaties . . .

A. J. Bindenga: De eerste taak voor het beroep van voor onze maatschap is het terugdringen van de veelheid, de gecompliceerdheid en de tegenstrijdigheid van wetten en regels.

Een eeuw in balans, samengesteld door drs. L. A. V. M. Metzemaekers onder eindredactie

van A. J. van Maastrigt, beschrijft de wordingsgeschiedenis van de Moret & Limperg-groep, aanvangende op 1 januari 1883, toen 5 Rotterdamse boekhouders, waaronder ene Moret, overgingen tot oprichting van een 'Bureel van Boekhouding'. In dit Bureel maakten zij hun vrije tijd - elk hield zijn betrekking elders aan - productief door diensten aan te bieden op het terrein, dat niet lang nadien werd aangeduid met de naam Accountancy.

Het boek is onderhoudend geschreven, en verlicht met vele illustraties. Tegen de achtergrond van de economische ontwikkeling in Nederland, en van de ontplooiing van het beroep en de beroepsorganisatie hier te lande, wordt een schets gegeven van de uitgroei van het 'Bureel' - in 1886 getooid met de naam Confidentia - tot de organisatie van accountants en andere dienstverleners, die wij thans ontmoeten in de Moret & Limperggroep.

De geschiedenis van ML vermeldt vele namen, roemruchte en minder bekende. Naar blijkt werkten accountants graag samen, maar gingen zij niet zelden ook weer uit elkaar om hun beroepsmatig lief en leed met een ander te gaan delen. Zodoende kan, met enige overdrijving, worden gesteld, dat bijkans alle Nederlandse accountantskantoren aan elkaar geparenteerd zijn, omdat zij de een of andere 'stamvader' gemeen hebben.

Tal van petites histoires worden in het boek vermeld. Ook het MAB komt ter sprake. Op pag. 122 wordt gememoreerd hoe Limperg en zijn mederedacteuren van het blad Accountancy, een aanslag van de uitgever op hun onafhankelijkheid vrezend, in 1923 en bloc aftraden om een nieuw blad, het MAB, op te richten. Dat sindsdien, en tot heden toe, de redactie de enige rechthebbende op de uitgave van het MAB, ja in feite de uitgever, is bleef de samensteller vermoedelijk onbekend. Het was Limperg's manier om een redactiestatuut avant la lettre tot stand te brengen.

Het boek is openhartig geschreven. Accountantskantoren lopen gewoonlijk niet te koop met hun interne zaken, en de buitenstaander moet veelal gissen hoe die zaken in elkaar steken. Ofschoon ML ook in dit boek niet het achterste van de tong laat zien, worden toch tal van bijzonderheden in de openbaarheid gebracht die tot heden nimmer werden gepubliceerd. Voorzover de ontwikkeling van ML in deze eeuw representatief mocht zijn voor die van de accountantsstand in haar totaliteit,

is aldus een belangwekkende historische studie aangaande het beroep ter beschikking van alle geïnteresseerden gekomen.

De balans opgemaakt bevat 33 opstellen, geschreven door personen die werkzaam zijn in het verband van ML. Zij zijn zeer gevarieerd qua onderwerp, omvang en diepgang. Tezamen bestrijken ze een zó wijd spectrum, dat nagenoeg alle onderwerpen die accountants bezig houden (sommige al decennia lang) aan de orde komen. Het motto: 'Tua res, Auditor' is dan ook stellig op zijn plaats. In het kader van het MAB is deze bundel, meer nog dan de beide andere boeken, een uitvoerige bespreking waard. De gevarieerdheid van onderwerpen noopt er echter toe te volstaan met een steekproef, een onderwerp dat uiteraard in de bundel bespreking vindt en wel in het kader van Aard, omvang en kwantificering van risico's (R. Metzger). De eerste bijdrage, van de hand van W. N. Meijer, geeft onder de titel 'De accountant uitgebalanceerd' overigens een overzicht, en een verantwoording, van de inhoud van de bundel.

De bundel onderscheidt zich van eerdere collages doordat een ruime plaats is ingeruimd voor artikelen, die bepaalde branches bespreken. Zo treffen wij artikelen aan over de verslaggeving van banken (2x), over die van verzekeringsinstellingen (2x), van ziekenhuizen, van coöperatieve verenigingen en van openbaar-nutsbedrijven. De Nederlandse literatuur is niet ruim bedeed met schrifturen over deze onderwerpen; de inhoud van de bundel vormt een welkome aanvulling.

Uit de bijdrage van Th. Smit en M. C. Spaan

over de Verslaggeving van kredietinstellingen noteer ik de opmerking dat de aan banken toegestane voorziening voor algemene risico's, welke onder crediteuren mag worden opgenomen, de aard heeft van een stille reserve.

H. H. G. M. Maenen wijst in 'Coöperatieve Vereniging en Jaarrekening' op het merkwaardige feit dat volgens de jaarrekeningvoorschriften in het B.W. een coöperatie geen deelneming kan zijn, terwijl een mistgordijn hangt over de vraag, of een topcoöperatie een geconsolideerde jaarrekening zou moeten opstellen. P. A. Wessel beschrijft in 'Actief en passief, noord en zuid' de regelgeving die in de maak is bij de OECD en bij de UNO in een pogen meer greep te krijgen op multi- (of trans-) nationale ondernemingen. Het is een onderwerp waarover slechts weinigen hier te lande grondig zijn geïnformeerd, maar op zekere dag zullen velen er mee te maken krijgen. De UN, aldus citeert de auteur, zijn bij uitstek geëigend om de rol van wereldrechtsvormer op zich te nemen.

Om te besluiten: het eerste artikel, geschreven door K. Kruisbrink, handelende over de Onafhankelijkheid van de openbare accountant. De auteur onderscheidt voor wat betreft de (on)afhankelijkheid 3 spanningsvelden: De inkomensafhankelijkheid, de informatie-afhankelijkheid, en de persoonlijkheidsrelatie. Op boeiende wijze zet de auteur uiteen, hoe deze spanningsvelden kunnen worden gehanteerd.

Er werd slechts een greep gedaan uit een rijke inhoud. De bundel is een welkome aanvulling op de vakliteratuur, zij wordt van harte ter lezing aanbevolen.